תאמר בפסח דורות שטעון מתן דמים ואימורין לגבי מזבח. אמר לו הרי הוא אומר °ועבדת את העבודה הזאת בחדש הזה *שיהו כל עבודות של חדש הזה כזה. ור' עקיבא אי סבר לה דאין דנין אפשר משאי אפשר ליקו במילתיה, אי הדר ביה והאי דלא גמר מפסח מצרים משום האי פירכא הוא, פסח מדבר יוכיח. לדבריו דר' אליעזר קאמר: לדידי אין דנין אפשר משאי אפשר, לדידך דאמרת דנין אפשר משאי אפשר מה לפסח מצרים שכן אינו טעון מתן דמים ואימורין לגבי מזבח תאמר בפסח דורות שטעון מתן דמים ואימורין לגבי מזבח, ואמר ליה רבי אליעזר ועבדת, ורבי אליעזר לימא ליה פסח מדבר יוכיח? לדבריו דרבי עקיבא קאמר ליה: לדידי דנין אפשר משאי אפשר, ומשום האי פירכא, פסח מדבר יוכיח, לדידך דאמרת אין דנין אפשר משאי אפשר, ועבדת. והשתא נמי ליפרוך! אמר רב ששת זאת אומרת *אין משיבין על ההיקש. ובתרביצא אמרי: וכי *דבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בהיקש? בכללא איתמר (א) ג) פסח כוליה חדא מילתא היא. ורבי עקיבא פסח דאינו בא אלא מן החולין מנא ליה? נפקא ליה מהא דאמר *שמואל משום ר' אליעזר: °זאת התורה לעולה ולמנחה ולחטאת ולאשם ולמילואים ולזבח השלמים, עולה - מה עולה ד) טעונה כלי אף כל טעון כלי, מאי היא? אילימא מזרק, גבי ה) זבחי שלמי ציבור נמי כתיב °וישם באגנות, אלא *סכין, ועולה גופה מנלן? דכתיב °וישלח אברהם את ידו ויקח את המאכלת לשחוט את בנו, והתם עולה הוא דכתיב °ויעלהו לעולה תחת בנו. מנחה - מה מנחה אינה *נאכלת אלא לזכרי כהונה אף כל אין נאכלין אלא לזכרי כהונה, מאי ו) אי חטאת ואשם, בהדיא

רש"י

שאפשר בפסח דורות שכן טעון וכו'. כשלמים ודין הוא שיביא אף מן המעשר כשלמים: כל עבודות של חדש זה. פסח דורות כזה דבא מן החולין: ליקו במילתיה. קמייתא וכי דנין איפשר וכו' אמאי ז) חזר *ודנין דין אחר: אי הדר ביה. דסבר דנין אפשר משאי אפשר והאי דלא גמר ליה ר"ע פסח דורות מפסח מצרים משום האי פירכא מה לפסח מצרים שכן [אין] טעון מתן תורה אור וכו' האי לאו פירכא היא דפסח מדבר יוכיח שטעון מתן דמים ואימורים למזבח ואינו בא אלא מן החולין דבמדבר לא הוה מעשר עד שבאו לארץ אף אני אביא פסח דורות שאינו בא אלא מן החולין: לדבריו דרבי אליעזר. דאית ליה דנין אפשר משאי אפשר (ב) ח] מה לפסח מצרים אבל איהו סבר דאין דנין: ורבי אליעזר. אמאי מהדר ליה ועבדת לימא לאו פירכא היא דפסח מדבר יוכיח: והשתא נמי. אע"ג דיליף מן ועבדת ליפרוך ר"ע וכי דנין אפשר משאי אפשר והאי קרא ט] ועבדת לא משמע ליה דהא לא כתיב בפירוש דבא מן החולין אלא דיליף מהקישא דיהו כל עבודות של חדש זה כזה: זאת אומרת. מדלא פריך הכי אין משיבין על ההיקש אע"ג דאיכא למיפרך ביה כגון הכא דאדם דן ק"ו מעצמו ואין אדם דן ג"ש [והיקש] מעצמו אא"כ למדה מרבו ורבו מרבו הלכה למשה מסיני: ובתרביצא. בבית המדרש שמרביצים בו התורה אמרו וכי דבר הלמד י) בהיקש חוזר ומלמד בהיקש דפסח דורות למד מפסח מצרים דבא מן החולין היאך למידין תודה מפסח דורות: בכללא איתמר. כלומר פסח מצרים ופסח דורות בכלל *הוא דהם פסח א' הוא ולא הוי דבר הלמד בהיקש *(פסח) דיליף תודה מפסח דורות כמאן דיליף מפסח מצרים דהם פסח אחד הוא: ור"ע. הואיל ולא יליף מן ועבדת כר' אליעזר, פסח דורות דאינו בא אלא מן החולין מנלן: זאת התורה. מאי קא משמע לן האי קרא: עולה. לגבי מקיש הני קרבנות לעולה לומר לך מה עולה וכו': מאי היא. יא] *באיזה כלי דילפי' מעולה: אילימא מזרק. לקבל הדם כדאשכחן מזרק *בעולה דכתיב וישלח את נערי בני ישראל ויעלו עולות וכתיב וישם באגנות יב]: גבי כתיב וישם באגנות. דהאי באגנות משמע אכולהו וכיון דשלמים טעונין מזרק כל שכן שאר קדשים ואמאי יגבי מעולות ספי משלמי צבור: סכין. דלא הוו תולקין: מנחה. גבי הוקשו למנחה כדאמר מנחה כו': אלא לזכרי כהונה. דכתיב כל זכר בבני אהרן יאכלנה (ויקרא ו):

בהדיא

רש"י כת"י

שאמר בפסח דורות שטעון מתן דמים ואימורים. כדאמרי' בתמיד נשחט אך בכור שור וגו' נמד על בכור ומעשר ופסח שטעון מתן דמים ואימורים: כזה. של מצרים מה זה מן החולין אף לדורות מן החולין: ליקו במילתיה. בהאי דסבר ליה דאין דנין אפשר משאי אפשר ושאתי חזר ודנו דין אחר: ואי הדר ביה. וסבר דדיינין אפשר משאי אפשר: משום האי פירכא. דמתן דמים, לאו פירכא היא: פסח מדבר. שעשו בני ישראל את הפסח במועדו כבר הי' לשם מתנה דבר"ח זימן שוקם שמשך ומשון מתן דמים. ואימורים למזבח ולא בא אלא מן החולין דעדיין לא היה לשם מעשר: ואי משום האי פירכא. דמתן דמים לאו פירכא היא דפסח מדבר יוכיח: לדידך דאמרת אין דנין. בפ"ב דייניק ליה מיניה דהא אקשה בו קרא לכל הפסחים כדכתיב ועבדת כו' שיהו כל העבודות של חדש כזה: והשתא נמי ליפרוך. וכי דנין אפשר משאי אפשר: ובתרביצא אמור. בבית המדרש שמרבצי שיבצה אמתני' דגמר שאר קרבנות תודה מפסח דורות: וכי. פסח דורות שלמד בהקש מפסח מצרים כדכתיב בחדש הזה: חוזר ומלמד. על שאר קרבנות בהקש: בכללא אתמר. מתני' מכל הפסחים גמר בהדדי: דכוליה פסח חדא מילתא היא. ופסח דורות שלמד מפסח מצרים לאו דבר שלמד בהיקש הוא דהא פסח חד הוא וחד דינא אית להו: נפקא ליה מהא. כלומר מהאי קרא דזאת התורה נפקי ליה ולא כדדרים ליה שמואל משום ר' אליעזר אלא דדרים ליה בענינא אחרינא לקמן: זאת התורה. שהיה קרא יתירה הוא דהא בכל חד באפי נפשיה כתיב זאת תורת העולה זאת תורת המנחה כו' אלא לדרשא הוא דאתא: מאי היא. על איזה כלי הוא מלמד: אילימא מזרק. כדכתיב וישלח את נערי בני ישראל ויעלו עולות וכתיב בההוא קרא וישם באגנות אלמא עולה טעונה מזרק ואמאי כתי' זאת העולה לאקושי שאר קרבנות לעולה שיטענו מזרק: שלמים נמי כתיב בהו וישם באגנות. דהתם שלמים נמי הוו דכתיב ויזבחו זבחים שלמים: במנחה. כתיב כל זכר בכהנים: מאי היא. על איזה מן הקרבנות מלמד שיהא נאכלין לכהנים:

תוספות

והשתא נמי. דכתיב ועבדת לאקשויי לכל הפסחים ליפרוך וכי דנין אפשר משאי אפשר ומשני אין משיבין על ההיקש ור"ע סבר אע"ג דאין דנין אפשר משאי אפשר אבל אין עושין דלית ליה היקשא דעל כרחין אית ליה היקשא דצריכא לשאר מילי כדאיתא בפרק מי שהיה טמא (פסחים דף צו.) ואית והא בפרק בתרא דפסחים (דף נו:) דדריש כימי נדתה קך ימי לידתה פריך וכי דנין אפשר משאי אפשר ומשני רב ששת ע"כ הקישן הכתוב ורב אחדבוי בר אמי משני רבי אליעזר היא משמע דבעי רב ששת לשנויי אפילו כר"ע ותמוה הא כ"ע היקשא היא ופליגי וי"ל דסבר רב ששת הכא דאיכא לאוקמי היקשא לשאר מילי נהכי לא אמרינן ע"כ הקישן הכתוב ובסמוך דדריש מה להם אין שפיר ושליה קדוש ס' וקאמר דסבר דדנין אפשר משאי אפשר דמשמע *ליתא דר' אליעזר לטעמי' אבל ר"ע פליג עליה התם נמי צריכא היקשא למילי טובא ואית הא פליגי בפ' החולץ (יבמות מו.) דרבי אליעזר יליף מאבות דמלו ולא טבלו הוי גר ורבי יהושע יליף מאמהות דטבלו ולא מלו הוי גר ופריך ולרבי אליעזר נמי ניליף מאמהות דהא אית ליה דנין אפשר משאי אפשר והשתא אפילו לר"ע מלי לאקשויי דהתם מודה דדנין דהיקשא הוא כדדרשינן בפרק ב' דכריתות (דף ט.) ככם כגר מה אבותיכם לא נכנסו לברית ס' דע"כ הקישן הכתוב וי"ל דהתם מסתבר דאתא קרא למימר דילפינן אנשים מאנשים ונשים מנשים ולאו לאשכחן בעלמא דרבי אליעזר סבר דנין כדמייתי מהך דהכא לא הוה פריך ויש לתמוה (ולר"ע מנלן דאין משלשין בממון) דבפ"ק דמכות (דף ב.) ילפינן לה בגזירה שוה דרשע רשע [ממיתה] והיינו אפשר משאי אפשר ואע"ג דאין גז"ש למחצה כ"ל אין היקש למחצה וקסבר *אין דנין וכ"ש דמודה התם משום דגז"ש לא צריכא וע"כ הקישן הכתוב והא צריכין למילי טובא בההיא פירקא* גופיה ובפרק קמא דסנהדרין (דף י.) ובפרק אחד דיני ממונות (שם לג:) ובפרק החובל (ב"ק פו:) ובפרק אלו נערות (כתובות לג.)*:

ובתרביצא אמור. הוא בית המדרש מקום שמרביצין בו תורה ולשון שהאסיפו בו רבק בגו"ס:

ויקח את המאכלת. השתא דריש ליה הכא לקדשים שטעון כלי ותימה דבפ"ק דחולין (דף טז. ושם) מוקמינן ליה לענין חולין דאמרינן מנין לשחיטה שהיא בתלוש שנאמר ויקח את המאכלת ואומר ר"ת דקרא ודאי בקדשים כתיב אלא גמרינן נמי חולין מדכתיב לשחוט את בנו ולא כתיב לשחוט העולה אבל כלי לא שייך למילף בחולין אלא בקדשים כשאר עבודות דבעו כלי שרת ומדכתיב ויקח דמשמע דבר תלוש ולא כתיב ויכן דרשינן תלוש בחולין וכלי בקדשים מדהזכיר מאכלת דה"ל למכתב ויקח את המחתך ואע"ג דהתם דחי רבי חייא זריזותיה דאברהם קמ"ל הכא לא שייך לדחויי הכי דלענין מה שהביא עמו דבר תלוש ולא סמך על מה שימצא צור וקנה מחובר שייך לומר דכתביה קרא לאשמועינן זריזותיה דאברהם קמ"ל אבל מאכלת שהזכיר למה לי [אי] לאו לאשמועינן דעולה טעונה כלי:

מה מנחה אינה נאכלת אלא לזכרי כהונה. בסוף דם חטאת בזבחים (דף צח.*) פירש בקונטרס הא דלא ילפינן לזכרי כהונה מחטאת ואשם כדילפינן ממנחה משום דכתיב בתרוייהו גבי אכילת זכרים *קדש קדשים הוא וקשיא דבפרק איזהו מקומן (זבחים דף נה.) איכא תנא דיליף מהיקשא דחטאת מהאי קרא דכתיב ועשיתם שעיר עזים אחד לחטאת ושני כבשים בני שנה לזבח שלמים מה חטאת לזכרי כהונה אף שלמי ציבור לזכרי כהונה ונראה לפרש דהיינו טעמא הכא כיון דהיקשא דחטאת ואשם איכא לאוקומה למילתא אחריתי כדמפרש הכא לא מוקמינן לי' לאכילת זכרים כיון דלאו שוה בכל הנהו דכתיבי בקרא אבל מנחה על כרחין להכי אתאי דלא משכחת למילתא אחריתי*:

אף כל אינו נאכל אלא לזכרי כהונה. ושלמים דהאי קרא בכבשי עצרת קאי דקדשי קדשים נינהו כל הכתובין במקרא זה כך פי' בקונט' בזבחים ונראה דעל כרחין איירי נמי בשלמי נדבה דהא בפ"ק דזבחים (דף ח.) נפקא לן מהאי קרא שלא לשמן ועוד בשלהי קרבנות דטעונין כלי מהכא נפקא לן:

בקדש

עין משפט נר מצוה

כו א מיי' פ"ד מהל' מעשה הקרבנות הלכה ז:

שיטה מקובצת

א] תיבת הוא נמחק: ב] משאי אפשר ואי משום: ג] איתמר דכוליה פסח הוא: ד] טעונה כלי. עי' תוס' (לקמן דף צ ע"א) ד"ה וזבחי. ובזבחים (דף מ ע"ב): ו] מאי הוא אי: ז] חזר ודנו חזרת ר' נמחק: ח] משאי אפשר קאמר מה לפסח] קרא ועבדת: י] הלמד בכל התורה בהקש ואינו: יא] באגנות ביחוד שלמי צבור נמי כתיב וישם באגנות:

נ"ל פליגא נ"ק

מסורת הש"ס

נ"ל וחזר ודן נ"ק

[פסחים צו.]

נ"ל אמר הוא נ"ק

נ"ל והוי יליף נ"ק

נ"ל איזהו כלי נ"ק

זבחים צז:

רבינו גרשום

אלא משקוף ומזוזות: שיהו כל עבודות חדש זה של פסח דורות כזה דבא מן החולין: ליקום במילתיה בהאי טעמא ואמאי חזר הדר והשיבו פרכא אחר: אי הדר ביה דיכול לדון אפשר משאי אפשר והאי דלא גמר לה ר' עקיבא פסח דורות מפסח מצרים משום דאיכא למיפרך מה לפסח מצרים וכו': פסח מדבר יוכיח. שטעון דמים ואימורין למזבח ואינו בא אלא מן החולין דלא היה במדבר מעשר ואף אני אביא פסח דורות שאינו בא אלא מן החולין: לדבריו דר' עקיבא קאמר. מה לפסח מצרים אבל לדידיה אית ליה דאין דנין אפשר משאי אפשר: ור' אליעזר לימא ליה כו' ומשום האי פירכא דאמר [ר"ע] מה לפסח מצרים ומהאי קר' ועבדת לא משמע ליה. פסח מדבר יוכיח: והשתא נמי ליפרוך. אמאי ר' עקיבא שתיק פליג ומה לפסח מצרים דהואי קרא ועבדת לא משמע ולא כתב ביה בפירוש דבא מן החולין אלא דיליף מהקש שיהו כל עבודות של חדש זה כזה. אין משיבין על ההיקש דאדם דן ק"ו מעצמו ואין אדם דן ג"ש אלא א"כ שמע מרבו ורבו מרבו עד סיני: וכי דבר הלמד בהקש חוזר ומלמד בהקש דפסח דורות למד מפסח מצרים דבא מן החולין והיאך למידין תודה מפסח דורות: לא תורה בכללא דפסח איתמר דפסח כוליה דמצרים ודדורות חדא מלתא היא שם פסח ולא הוי דבר הלמד בהקש: אילימא מזרק. דכתיב וישלח את נערי בני ישראל ויעלו עולות וכתיב וישם באגנות: גבי שלמי צבור נמי כתיב באגנות דכתיב ויזבחו זבחים שלמים:

הגהות הב"ח (א) גמרא בכללא איתמר דפסח: (ב) רש"י ד"ה לדבריו וכו' משאי אפשר קאמר מה לפסח:

תודה באה מן החולין
פסח מצרים
↓
פסח דורות } היקש
↓
תודה } היקש

נושא/מבנה
הלכות נלמדו מקרבנות המוזכרות בפסוק "זאת התורה לעולה..." לקרבנות אחרים